

در آستان جانان

شرح حال
برگزیدگان آرمیده
در آستان ابا عبد الله الحسین
(علیه السلام)

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور:	در آستان جانان / مؤسسه جلوه نور.
مشخصات نشر:	تهران: فردا فر، ۱۳۸۹.
مشخصات فزاعری:	۲۲۸ ص: مصور، نقشه.
شابک:	۹-۵-۸۹۲۴۹-۴۶۹
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
موضوع:	مجتهدان و علما -- عراق -- کربلا -- سرگذشتنامه
موضوع:	کربلا
شناسه افزوده:	مؤسسه فرهنگی هنری جلوه نور علوی
رده بندی کنگره:	۵۵ B P ۳۶۵/۲ / ۱۳۸۹
رده بندی دیوبی:	۹۹۶/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی:	۲۰۹۹۴۴۷

در آستان جانان

(شرح حال برگزیدگان آرمیده در آستان ابا عبدالله الحسین)

تألیف: گروه مؤلفان مؤسسه فرهنگی هنری جلوه نور

ناشر: انتشارات فردا فر

طراح جلد: مرتضی وفایی

چاپ و صحافی: طیف نگار

نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۳۸۹

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰ تومان

شابک: ۹-۵-۸۹۲۴۹-۹۶۴

مرکز پخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان

روانمهر، پلاک ۶، کدپستی: ۱۳۱۵۸۷۴۹۶۴

تلفن: ۶۶۴۸۷۶۷۸ (۰۲۱)

وب سایت: www.jelveh.org

پست الکترونیک: info@jelveh.org

فهرست

۱۲ مقدمه

بخش اول، سرآغاز

۲۱ کربلا
 ۲۸ اماکن شهر کربلا
 ۳۲ اماکن حرم مطهر امام حسین علیه السلام
 ۳۴ اماکن حرم حضرت عباس علیه السلام

بخش دوم، عالمان و عارفان

۳۹ سید رضی
 ۳۹ طاهر ذوالمنقب، پدر سید رضی و سید مرتضی
 ۴۱ مادر سید رضی و سید مرتضی
 ۴۳ اساتید
 ۴۴ شاگردان
 ۴۵ سلوک علمی
 ۴۶ تألیفات
 ۴۷ تألیف نهج البلاغه
 ۵۰ رحلت
 ۵۲ سید مرتضی
 ۵۲ اساتید
 ۵۳ مسئولیت‌های اجتماعی

۵۴	 شخصیت علمی
۵۵	 تألیفات
۵۵	 ایجاد دارالعلم
۵۶	 شاگردان
۵۷	 سید مرتضی در کلام دیگران
۵۸	 کسب لقب «علم الهدی»
۵۹	 وصیت عجیب
۶۰	 رحلت
۶۱	 ابن حمزه طوسی
۶۱	 تألیفات
۶۲	 وفات
۶۳	 ابن فهد حلی
۶۴	 اساتید
۶۵	 شاگردان
۶۵	 مقام توحیدی
۶۵	 رؤیای صادقه
۶۶	 تألیفات
۶۷	 سفر به جبل عامل
۶۷	 حضور در کربلا
۶۸	 کرامت در باغ نقیب
۶۸	 صدقه آبرو
۶۹	 مناظره با اهل سنت
۶۹	 وفات
۷۱	 صاحب حدائق
۷۱	 کودکی
۷۱	 تحصیل در شرایط مشقت بار
۷۳	 تألیف کتاب حدائق

۷۴	حضور در بهبهان
۷۴	اقامت در کربلا
۷۵	حضور وحید بهبهانی در کربلا
۷۵	آزاداندیشی و سعه صدر
۷۷	شاگردان
۷۷	طبع شعر
۷۸	وفات
۸۰	وحید بهبهانی
۸۸	علم اصول
۹۰	اخباریه یا ظاهریه
۹۱	مبارزه وحید با اخباریه
۹۵	اختلافات عمده میان اخباریان و اصولیان
۹۸	سید محمد مهدی شهرستانی
۹۸	تولد
۹۸	تحصیل و شاگردان
۹۹	در کلام بزرگان
۱۰۰	ویژگی های اخلاقی
۱۰۰	خدمات اجتماعی
۱۰۰	رحلت
۱۰۱	مولی عبدالصمد همدانی
۱۰۳	سید علی طباطبایی حائری
۱۰۳	ولادت و خاندان
۱۰۳	تحصیل
۱۰۵	دقت در رعایت حق الناس
۱۰۶	شاگردان
۱۰۶	فعالیت های اجتماعی
۱۰۷	تألیف «ریاض المسائل»

- ۱۰۸..... صاحب ریاض و حمله وهابی ها به کربلا
- ۱۱۰..... وفات
- ۱۱۲..... سید محمد مجاهد
- ۱۱۵..... شاگردان
- ۱۱۶..... تألیفات
- ۱۱۶..... جهاد علیه روسیه
- ۱۲۲..... شریف العلماء
- ۱۲۲..... تولد و تحصیلات
- ۱۲۳..... حوزه درس
- ۱۲۴..... وفات
- ۱۲۶..... صاحب ضوابط
- ۱۲۶..... تولد و تحصیلات
- ۱۲۶..... ریاست حوزه کربلا
- ۱۲۸..... فعالیت های عمرانی
- ۱۲۸..... رحلت
- ۱۲۹..... شیخ العراقین
- ۱۳۰..... بازسازی و توسعه عتبات
- ۱۳۰..... شیخ العراقین و امیر کبیر
- ۱۳۲..... فتنه بهائیت
- ۱۳۳..... کتابخانه شیخ
- ۱۳۳..... رحلت
- ۱۳۴..... فاضل دربندی
- ۱۳۵..... خواب عجیب
- ۱۳۹..... فاضل اردکانی
- ۱۳۹..... ولادت و تبار
- ۱۳۹..... از کودکی تا اجتهاد

۱۴۰	ورود به حوزه نجف
۱۴۱	اقامت در کربلا
۱۴۱	دانشوری بزرگ
۱۴۲	مقامات علمی و اخلاقی
۱۴۳	احترام به مرجعیت
۱۴۴	آگاهی سیاسی
۱۴۵	شاگردان
۱۴۵	آثار
۱۴۶	وفات
۱۴۷	مولا حسینقلی همدانی
۱۴۷	تولد و خانواده
۱۴۸	استادان
۱۴۹	عنایت استاد
۱۴۹	استقامت در راه کمال
۱۵۰	تشرف به خدمت حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه
۱۵۰	سیره و روش مرحوم آخوند
۱۵۱	برخی از شاگردان
۱۵۱	تأثیر نفس قدسی آخوند
۱۵۲	نوشته‌های اهل غفلت
۱۵۳	فیوضات امیرالمومنین علی علیه السلام به ارواح وادی السلام
۱۵۴	باطن آلوده قهوه
۱۵۴	مراقب پیدا و پنهان
۱۵۵	تأثیر انسان‌ساز
۱۵۵	امیر جند جهنم
۱۵۸	روشن بینی و تحرک اجتماعی
۱۵۹	دستورالعمل اخلاقی
۱۵۹	کلام استاد

- ۱۶۰..... آخوند در نگاه دیگران
- ۱۶۱..... مناجات آخوند
- ۱۶۱..... وفات
- ۱۶۳..... سید مرتضی کشمیری
- ۱۶۳..... ولادت
- ۱۶۳..... تحصیل و اساتید
- ۱۶۴..... شاگردان و تألیفات
- ۱۶۵..... مقام عرفانی
- ۱۶۶..... باز نمودن قفل درب با ذکر یا زهرا علیها السلام
- ۱۶۶..... شفای مریض
- ۱۶۷..... فرج بعد از شدت
- ۱۶۹..... وفات
- ۱۷۰..... شیخ مرتضی زاهد
- ۱۷۰..... ولادت
- ۱۷۰..... تحصیلات
- ۱۷۱..... تعلیم و تربیت
- ۱۷۲..... سیره عملی
- ۱۷۳..... رحلت
- ۱۷۴..... ماجرای انتقال پیکر شیخ مرتضی به کربلا
- ۱۷۵..... کرامات بعد از رحلت
- ۱۷۶..... پیکر سالم
- ۱۷۸..... میرزا محمد تقی شیرازی
- ۱۷۸..... ولادت تا مرجعیت
- ۱۷۸..... ویژگی‌های اخلاقی
- ۱۸۱..... فعالیت‌های سیاسی
- ۱۸۳..... نقش میرزای شیرازی در انقلاب اسلامی ۱۹۲۰ عراق علیه اشغالگران
- ۱۹۲..... نامه به جامعه ملل

۱۹۳	رحلت
۱۹۵	صاحب فصول
۱۹۵	خانواده
۱۹۵	تحصیلات و اساتید
۱۹۶	شاگردان
۱۹۷	تألیف فصول
۱۹۷	مقابله با فرقه شیخیه
۱۹۸	شخصیت علمی
۱۹۹	وفات
۲۰۰	حاج سید هاشم حداد
۲۰۰	تولد و والدین
۲۰۱	تحصیلات
۲۰۱	ملاقات با استاد
۲۰۲	مهارت در علوم
۲۰۲	جامعیت آیت الله قاضی
۲۰۳	برخی حالات عرفانی
۲۰۴	شرایط زندگی
۲۰۵	نیایش
۲۰۶	علاقه به شعر
۲۰۶	محبت در خانواده
۲۰۸	دیدار دو یار
۲۰۸	بر ملا شدن سر
۲۰۹	پس کی نماز می خوانی؟
۲۰۹	اسرار سفر
۲۱۰	مقام صبر
۲۱۱	غصب منزل
۲۱۱	مقام توحیدی

- ۲۱۲..... مفسر الهی
- ۲۱۳..... نورانیت قبرستان شیخان
- ۲۱۳..... صفای اصفهان
- ۲۱۴..... اثر توسل به سیدالشهدا علیه السلام
- ۲۱۴..... یا صاحب الزمان
- ۲۱۵..... نصایح
- ۲۱۶..... دام‌های سیر الی الله
- ۲۱۷..... اجابت دعوت حق

بخش سوم، سایر شخصیت‌ها

- ۲۲۱..... امیر کبیر
- ۲۲۲..... سید کاظم رشتی
- ۲۲۳..... فضولی بغدادی
- ۲۲۴..... قاجاریان
- ۲۲۵..... آل بویه
- ۲۲۷..... شاهان هند

مقدمه

خداوند زمین کربلا را حرم امن و مبارک قرار داد؛
قبل از آن که زمین کعبه را خلق کند و آن را حرم
خود قرار دهد. [۱]

کربلا نامی است که همیشه در تاریخ شیعه با حماسه و خون
همراه بوده و در کشاکش روزگار ملاکی در تبیین حق از باطل و
سره از ناسره بوده است. و اگر منافقان اموی و عباسی کعبه را
تحمل می کردند و در نقاب اسلام خواهی بر مسند ظلم حکومت
می کردند، ولی هرگز با کربلا و نجف کنار نیامدند و در براندازی
آن دو همه توان خود را به کار بستند. و عجب آنست که هر چند
پرچمداری ولایت با امیرالمؤمنین علی علیه السلام است و در تاریخ
نوک تیز پیکان حمله دشمنان به امیر مؤمنان بوده است، و به
همین دلیل تا سال ها قبر مطهر آن جناب پنهان مانده بود، اما
کربلا هرگز در تاریخ شیعه پنهان نشد و حماسه حسینی آن چنان
بنیان مرصوصی بر تارک اسلام بنا ساخت که چون خاری بر
چشم دشمنان و چراغی فراوی دوستان در طول تاریخ بود. و
به همین دلیل است که هر جا غلّمی بر علیه کفر و نفاق در پهنه

گیتی برخاست، به عشق کربلا بود و فریاد یا لثارات الحسین علیه السلام از کربلا بلند شد و طنین آن تا قیام امام عصر علیه السلام بر کران تا کران عالم سنگینی می‌کند.

بنا بر این مطالعه در سیر تاریخ پر فراز و نشیب کربلا نه تحقیق در جغرافیا و تاریخ یک مکان بلکه تعمیق در اسطوره‌ای است که شدت تلاطم آن به شدت تلاطم کلمه ولایت در میان مسلمین و کلمه توحید در میان توده مردم است.

و اگر نفاق اموی و عباسی حفظ حریم کعبه را می‌کرد، هرگز با کربلا کنار نیامد و از سر بغض و کینه بارها قصد هدم کامل آن را نمودند و در حملات مکرر به صغیر و کبیر آن رحم نکردند و حتی به شهر آب بستند و زمینش را شخم زدند تا اثری از ولایت باقی نماند و حتی از حیای آب در بر هم انباشتن و پیش نرفتن در حائر حسینی حیا نکردند و به حریم حرمش جسارت‌ها نمودند؛ ولی هرگز پرچم یا لثارات الحسین بر زمین نیفتاد و چون سرداری زمین می‌خورد، دستان پرتوان سرداری دیگر تیرک پرچم حسینی را در اهتزاز نگه می‌داشت تا به صاحب اصلی‌اش برساند.

بنا بر این ضرورت تحقیق در تاریخ کربلا نه تحقیق یک واقعه در مقطع خاصی است، بلکه تحقیق در چگونگی جریان توحید در رگ و پی اسلام و مرزبندی میان نفاق و تزویر و اسلام و ایمان است.

و اگر رسول اکرم صلی الله علیه و آله بارها در مواضع گوناگون این روایت مشهور را تکرار فرمود که: «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ...» (من در

میان شما دو چیز گرانبها را باقی می‌گذارم، کتاب خدا و عترتم را، و این دو هرگز از یکدیگر جدا نمی‌شوند تا در قیامت بر حوض [کوثر] بر من وارد شوند. برای آن بود که نشان دهد روح قرآن، ولایت است و تفکیک این دو از هم، تفکیک روح از جسد و تأویل از تنزیل است؛ چنان‌که رسول اکرم ﷺ خطاب به علی علیه السلام فرمودند: یا علی، من بر تنزیل قرآن با کفار می‌جنگم و تو بر تأویل قرآن با منافقان می‌جنگی. بنابراین اگر روح قرآن ولایت است، جداسازی آن‌ها و ندای «حسبنا کتاب الله» به منزله جدا کردن روح از جسد است تا با جسد بی‌جان هرکس بتواند هرگونه بخواهد رفتار کند و تأویل‌ها و قرائت‌های گوناگون و هواپرستانه را بر اسلام و قرآن روا سازد و کار به آنجا برسد که مستانه بر محراب رسول اکرم ﷺ به نماز ایستد و در مقام خلافت مسلمین نماز صبح را به چهار رکعت گزارد و به قدح شراب اکتفا نکند، بلکه خود را در خمره شراب بیندازد!

و با همین نگاه است که کربلا روح کعبه می‌گردد، و طواف بر گرد خانه خدا بدون ولایت طواف بر هوای نفس است و کعبه بی کربلا یعنی قرآن بی عترت. و باز بر همین اساس است که امام صادق علیه السلام فرمود: «زمین کعبه بر خود بالید و گفت: مثل من بر روی زمین کیست؟ در حالی که خداوند خانه‌اش را بر من بنا کرده است و مردم از هر راه دور و سختی به سوی من می‌آیند و من حرم امن الهی قرار گرفته‌ام. خداوند به او وحی کرد که بس کن! و در جای خود قرار بگیر! و پا از گلیم خود دراز مکن! که قسم به عزت و جلالم، ارزشی را که به تو دادم در مقایسه با

مقام و ارزشی که به زمین کربلا دادم نیست، مگر به اندازه نم آب سوزنی که در دریا فرو رود و آب بر خود گیرد؛ و اگر تربت کربلا نبود هرگز تو را فضیلتی نمی‌دادم و اگر آنچه خاک کربلا در خود قرار داده نبود هرگز تو را خلق نمی‌کردم و حتی خانه‌ای را که بر روی تو قرار دارد و تو به آن افتخار می‌کنی را نیز خلق نمی‌کردم؛ پس بر جای خود باش و در برابر زمین کربلا متواضع و ذلیل و فرمان‌بردار باش، که در غیر این صورت بر تو خشم می‌گیرم و تو را به قعر جهنم می‌فرستم.» [۲]

تطویر این مقدمه نه از باب طغیان قلم بود، هرچند که درباره حسین دلی آرام نمی‌گیرد و قلمی عنان بر نمی‌تابد. ولی بیشتر عنایت به اهمیت تاریخ کربلا و جایگاه نهضت حسین علیه السلام در تاریخ اسلام است و در این زمینه هرچند محققین عامه و خاصه قلم بسیار زدند و تلاش‌ها کردند، اما همان‌طور که قرآن دریای بی‌انتهاست و غواصان در آن هر مقدار غواصی کنند، ولو لعل‌ها و دُرهای فراوان به چنگ آورند، نه اینکه قرآن را غواصی کرده باشند، بلکه هنر غواصی خود را به نمایش گذاشته‌اند، و مفسر در تفسیر قرآن بیش از آن که قرآن را تفسیر کند، خود را تفسیر می‌کند، و میزان درایت و علم و حکمت خود را به منصه ظهور می‌گذارد. واقعه عاشورا نیز تجلی قرآن در کربلاست و هر مقدار در جلوه قرآن تحقیق بیشتر شود، به عمق دریای بی‌کران عاشورا نمی‌توان رسید که معصوم را جز معصوم نمی‌تواند تفسیر کند.

و ما نیز با ارائه «نرم‌افزار چندرسانه‌ای کربلا»، نه برآنیم که کربلا را تفسیر کنیم، بلکه در دستان لرزانمان سرمایه مزجات

خود را چون پیرزنی که با همه سرمایه خود، یعنی دوک
نخریسی‌اش، در انتهای صف خریداران یوسف علیه السلام ایستاد تا
جزو تماشاچیان یوسف نباشد، ما نیز در صف النعال عاشقان
حسین ایستاده‌ایم تا در قیامت شهادت دهیم که: ای زهرای علی
و ای حسین فاطمه! ما نیز تنها تماشاگر حماسه عاشورا نیستیم و
با بضاعت مزجات خود در صف خریداران یوسف زهرا
ایستاده‌ایم! شاید ناممان در طومار خریداران و نه نظربازان
عاشورا ثبت شود.

باز این چه شورش است که در خلق عالم است!

باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است!

نیست بر لوح دلم جز الف قامت یار

چه کنم حرف دگر یاد نداد استادم

کتاب حاضر بخشی از مجموعه اطلاعات مندرج در نرم‌افزار
چندرسانه‌ای کربلا محسوب می‌شود که با هدف شناخت هرچه
بیشتر شهر کربلا و اماکن مقدس آن تهیه شده است. در این
نرم‌افزار، ضمن معرفی اماکن زیارتی شهر و حرم‌های مطهر، به
مرور سیر تحولات تاریخی گذشته بر کربلا از حضرت آدم تا
خاتم و از خاتم تا زمان حاضر پرداخته شده است.

آشنایی با شخصیت‌های مدفون در کربلا، شناختی بهتر از
تاریخ شیعه و نکاپوهای سیاسی، فرهنگی، علمی و... انجام شده
در شهر مقدس کربلا به دست می‌دهد، از این رو این بخش در

نرم افزار کربلا مورد توجه ویژه قرار گرفت. و از آن جا که نیاز به چنین منبع اطلاعاتی برای زائران کربلای معلی نیز احساس می شد، تصمیم گرفته شد تا این محتوا به صورت کتاب نیز در دسترس علاقه مندان قرار گیرد.

در گام های بعدی عوامل شکل گیری قیام عاشورا و سیر تحولات منتهی به بروز فاجعه کربلا مورد توجه قرار خواهد گرفت تا پرده های دیگری از آن حرکت حیات بخش مورد واکاوی قرار گیرد. امید است که اهل تحقیق ما را در این راه از نظرات و پیشنهادات ارزنده خود محروم ننمایند.

گروه مؤلفان مؤسسه جلوه نور

پی نوشت:

- [۱] اتَّخَذَ اللَّهُ أَرْضَ كَرْبَلَاءَ حَرَمًا آمِنًا مُبَارَكًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ أَرْضَ الْكَعْبَةِ وَ يَتَّخِذَهَا حَرَمًا (بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۱۰۸، باب ۱۵)
- [۲] عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ أَرْضَ الْكَعْبَةِ قَالَتْ مَنْ مَنَعَنِي وَ قَدَّيْنِ تَبَتُّ اللَّهُ عَلَى ظَهْرِي يَا بَنِي النَّاسِ مِنْ كُلِّ فَيْعٍ عَمِيقٍ وَ جَعَلْتُ حَرَمَ اللَّهِ وَ أَنَا فَاوْحَى اللَّهُ إِلَيْهَا كُلِّي وَ قَرَأَ مَا فَضَّلَ مَا فَضَّلْتُ بِهِ فِيمَا أُهْطِيتُ أَرْضُ كَرْبَلَاءَ إِلَّا بِمَنْزِلَةِ الْإِبْرَةِ غُمِسَتْ فِي الْبَحْرِ فَحَمَلَتْ مِنْ مَاءِ الْبَحْرِ وَ لَوْ لَا تُرْبَةُ كَرْبَلَاءَ مَا فَضَّلْتُكَ وَ لَوْ لَا مَنْ ضَمَّنَهُ كَرْبَلَاءَ لَمَا خَلَقْتُكَ وَ لَا خَلَقْتُ الَّذِي اتَّخَرْتُ بِهِ فَقْرِي وَ اسْتَقْرِي وَ كُونِي ذَنْبًا مُتَوَاضِعًا ذَلِيلًا مَهِينًا غَيْرَ مُسْتَكْبِفٍ وَ لَا مُسْتَكْبِرٍ لَأَرْضِ كَرْبَلَاءَ وَ إِلَا مُسْتَحْكٍ وَ هَوَيْتُ بِكَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ (وسائل الشيعة، ج ۱۱، ص ۵۱۵)